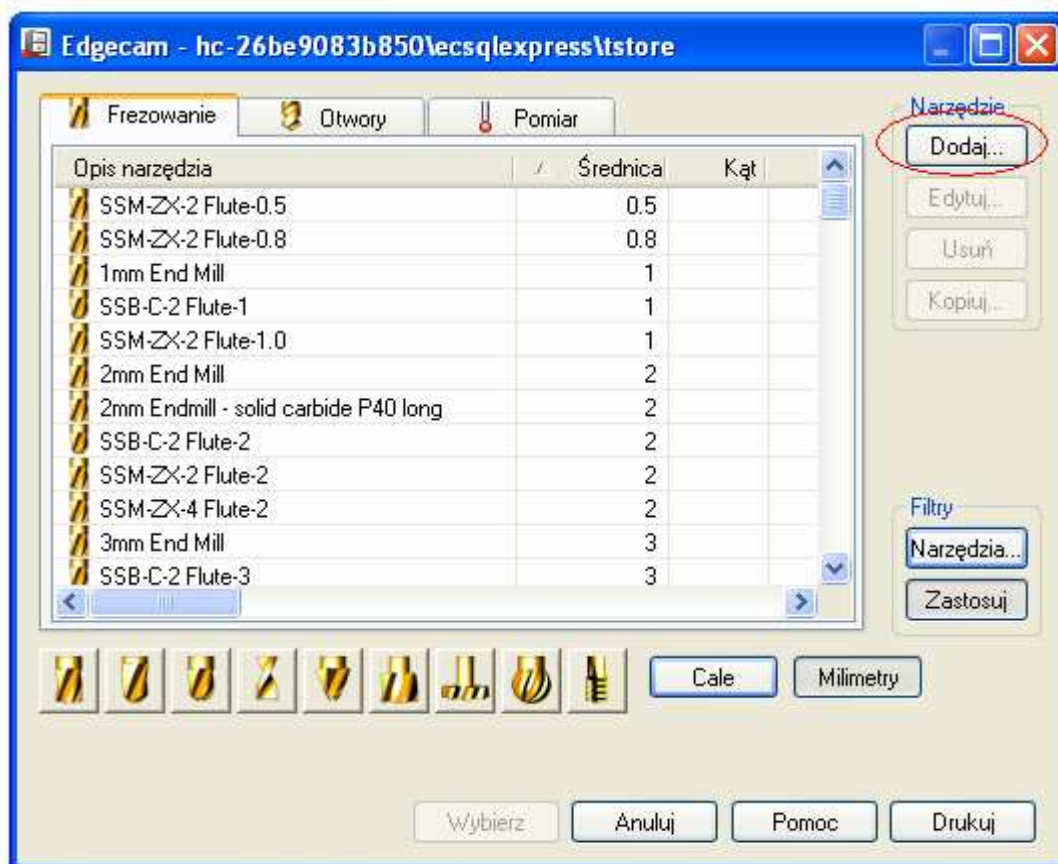

Tworzenie narzędzi

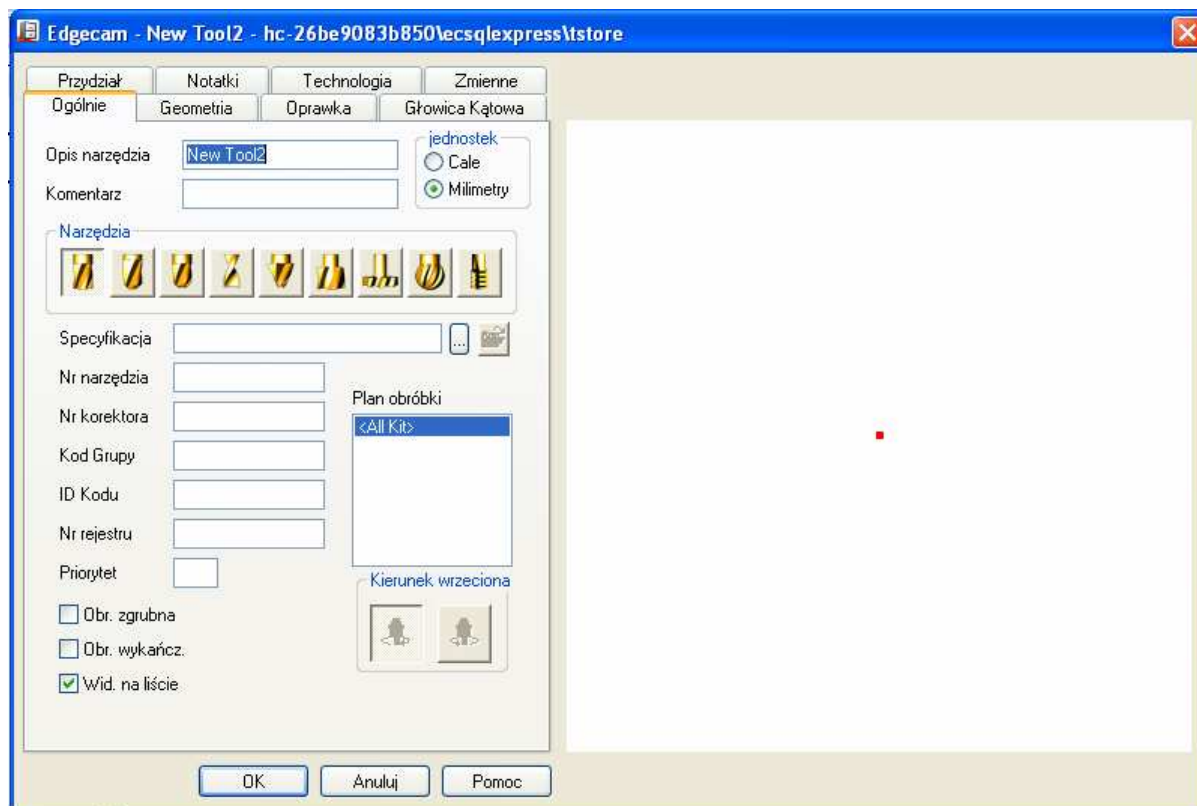
Narzędzia standardowe

Tworzenie narzędzia w EdgeCAM odbywa się poprzez wpisanie odpowiednich parametrów definiujące to narzędzie. W tym celu należy wywołać okno magazynu narzędzi i wybrać pozycję **Dodaj** (rys.1).

Rys.1

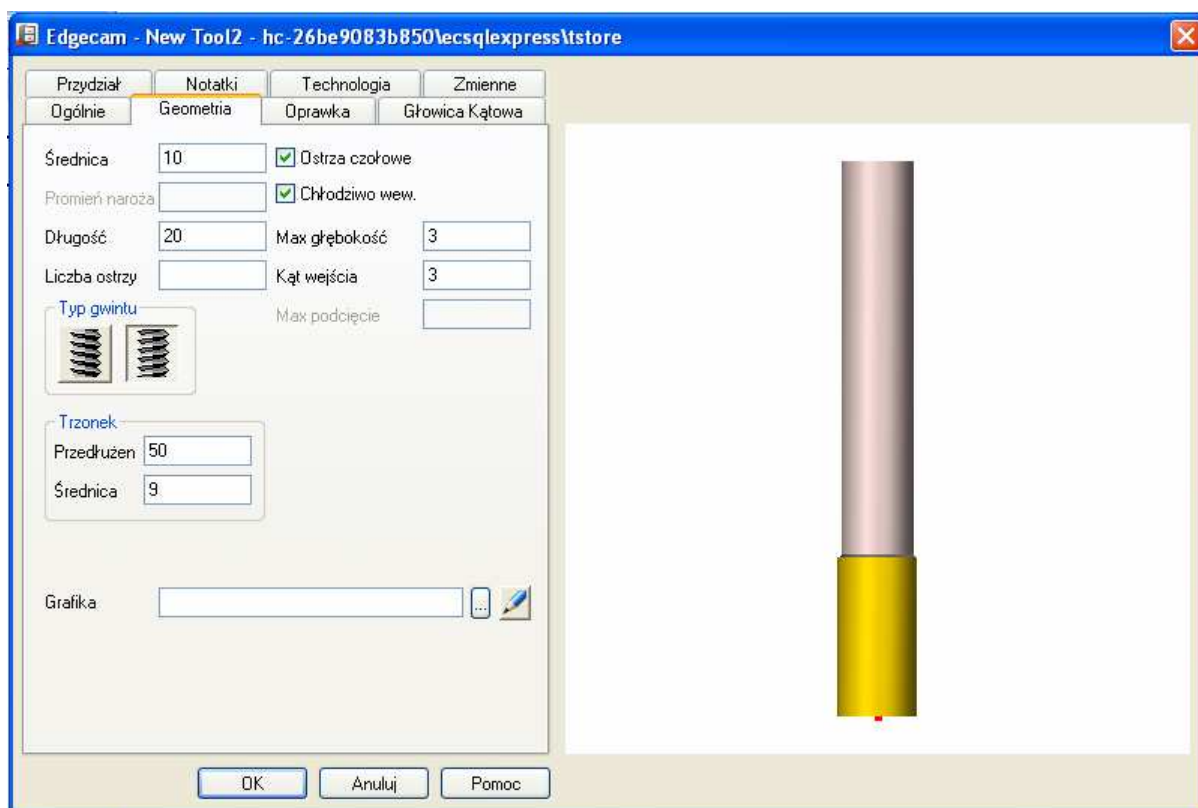
Na karcie *Ogólnie* wybieramy *Typ narzędzia*, jaki będziemy definiować, oraz m.in. jego *Opis*, *Komentarz*, *Nr narzędzia* i *Nr korektora*. Parametry te są przeniesione do kodu NC.

Rys.2

- *Opis narzędzia* – nazwa narzędzia pod jaką wyświetlane będzie w magazynie,
- *Komentarz* – dodatkowy opis narzędzia,
- *Typ narzędzia* – opcja umożliwiająca przypisanie narzędzia do konkretnej grupy (frez walcowy, frez zaokrąglony, itd.),
- *Specyfikacja* – określa lokalizację pliku (np. .txt), z opisem narzędzia,
- *Numer narzędzia* – pozycja narzędzia w magazynie,
- *Numer korektora* – numer korektora narzędzia (na średnicy),
- *Kod grupy* – przypisanie narzędzia do dodatkowej grupy,
- *ID kodu* - przypisanie narzędzia do dodatkowej grupy,
- *Numer rejestru* – numer korektora narzędzia (na długości),
- *Priorytet* – opcja służąca do sortowania narzędzia,
- *Obróbka zgrubna* – informacja określająca do jakiej obróbki przeznaczone jest dane narzędzie (informacja dla programisty),
- *Obróbka wykańcz.* - informacja określająca do jakiej obróbki przeznaczone jest dane narzędzie (informacja dla programisty),
- *Widoczny na liście* – określa czy dane narzędzie ma być wyświetlone na liście w magazynie narzędzi czy też nie,
- *Kierunek wrzeciona* - określa kierunek wrzeciona.

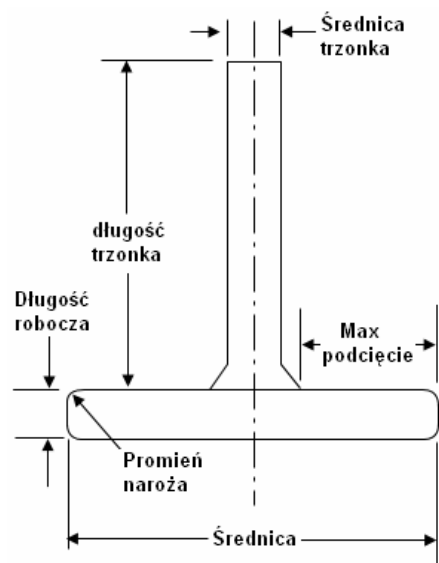
Na karcie *Geometria* definiuje się parametry geometryczne frezu. Ilość dostępnych parametrów zależy od typu frezu, jaki wcześniej wybraliśmy. Na tym etapie projektowania może on być w każdym momencie zmieniony. Bryła narzędzia pokazuje się w okienku podglądu natychmiast po wpisaniu pierwszego parametru, jakim jest *Średnica*. Na tej karcie definiujemy również typ frezu (prawy, lewy) oraz ustawienia *Trzonka*. W odróżnieniu od trzonka część skrawająca narzędzia widoczna jest w kolorze żółtym. Kolejne pozycje oznaczają:

Rys.3

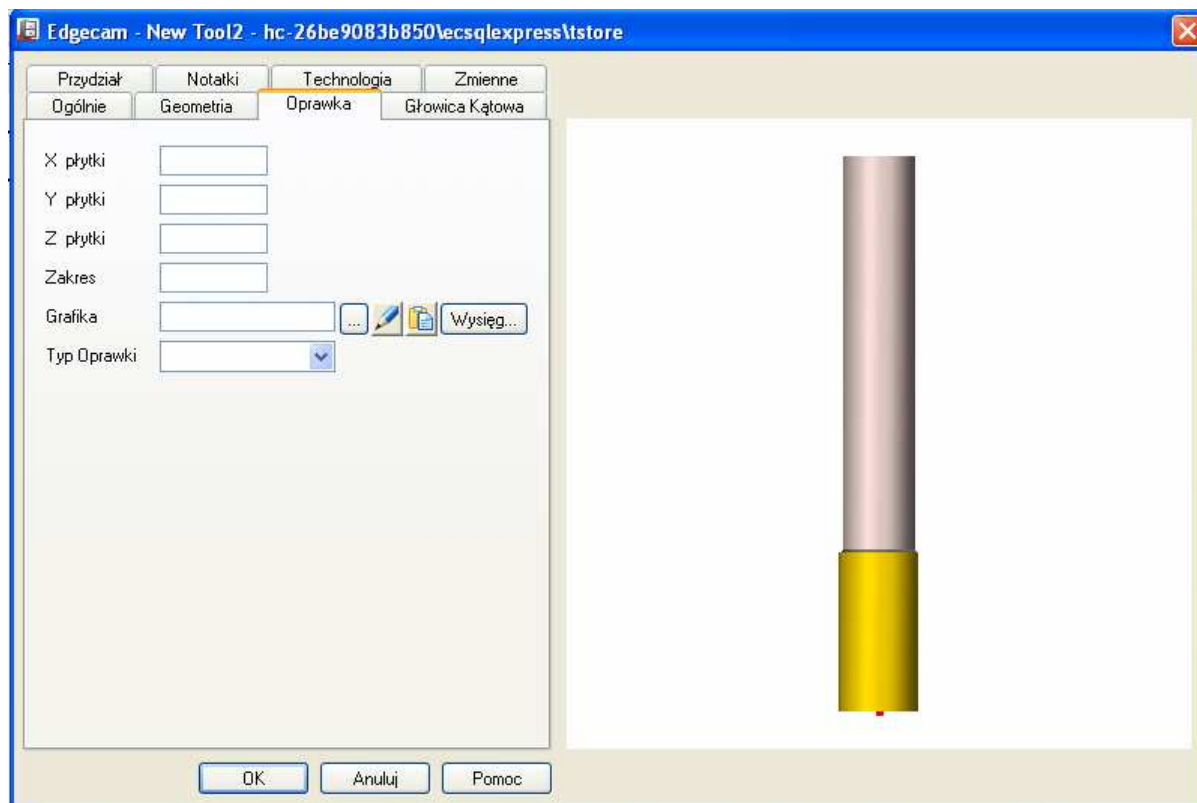
- *Średnica* – określa średnicę narzędzia,
- *Promień naroża* – określa promień naroża narzędzia,
- *Długość* – określa długość części roboczej narzędzia,
- *Liczba ostrzy* – określa ilość ostrzy skrawających w narzędziu,
- *Typ narzędzia* – narzędzie lewe/narzędzie prawe,
- *Ostrza czołowe* – określenie czy narzędzie posiada ostrza czołowe czy nie,
- *Chłodziwo wewnętrzne* – opcja załączona oznacza że narzędzie może być chłodzone od wewnątrz,
- *Max głębokość* – max. głębokość na jaką może wejść narzędzie, bokiem freza,
- *Kąt wejścia* – pozycja określająca max, bezpieczny kąt wejścia narzędzia w materiał,
- *Trzonek długość* – określa długość trzonka,
- *Trzonek średnica* – określa średnicę trzonka. Jeżeli pozycja nie jest wypełniona, średnica trzonka jest taka sama jak średnica części roboczej narzędzia,
- *Grafika* – opcja służąca do definiowania narzędzi specjalnych.

Podstawowe parametry narzędzia przedstawia rys.4

Rys.4

Na karcie *Oprawka* wybiera się oprawkę narzędzia z biblioteki (przyciskiem z trzema kropkami) oraz *Wysięg* oprawki od trzonka narzędzia. Wartość wysięgu powinna być równa lub mniejsza od wartości *Długości* trzonka (karta *Geometria*).

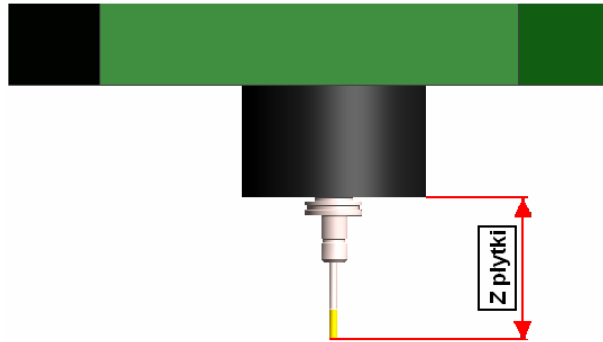

Rys.5

W swojej bazie, EdgeCAM posiada zbiór standardowych oprawek, które można dołączyć do narzędzia w celu uzyskania lepszego efektu wizualizacji w module **Symulacja**.

Poszczególne pozycję zakładki, oznaczają:

- *X płytki* – pozycja umożliwiająca przesunięcie narzędzia z osi X,
- *Y płytki* - pozycja umożliwiająca przesunięcie narzędzia z osi Y,
- *Z płytki* – pozycja która określa wysunięcie narzędzia z oprawką z grafiki wrzeciona, liczona od czoła wrzeciona do ostrza narzędzia (rys.6). W przypadku postprocesorów bez grafiki, zaleca się aby pozycja ta była niewypełniona.

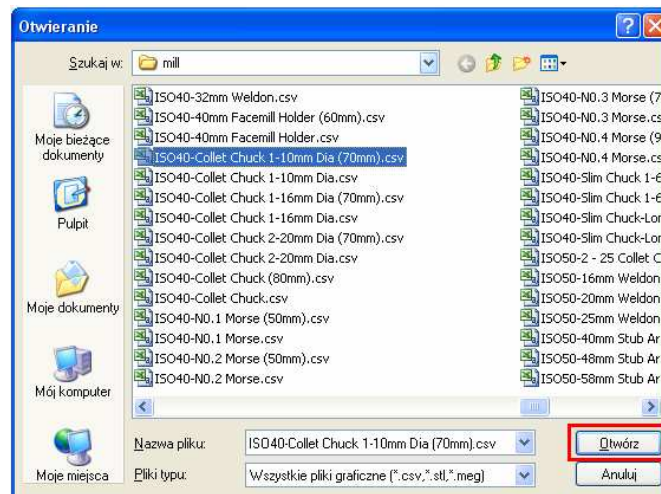

Rys.6

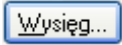
- *Zakres* – określa zakres dla części roboczej (stosowane dla narzędzi tokarskich do obróbki rowków),

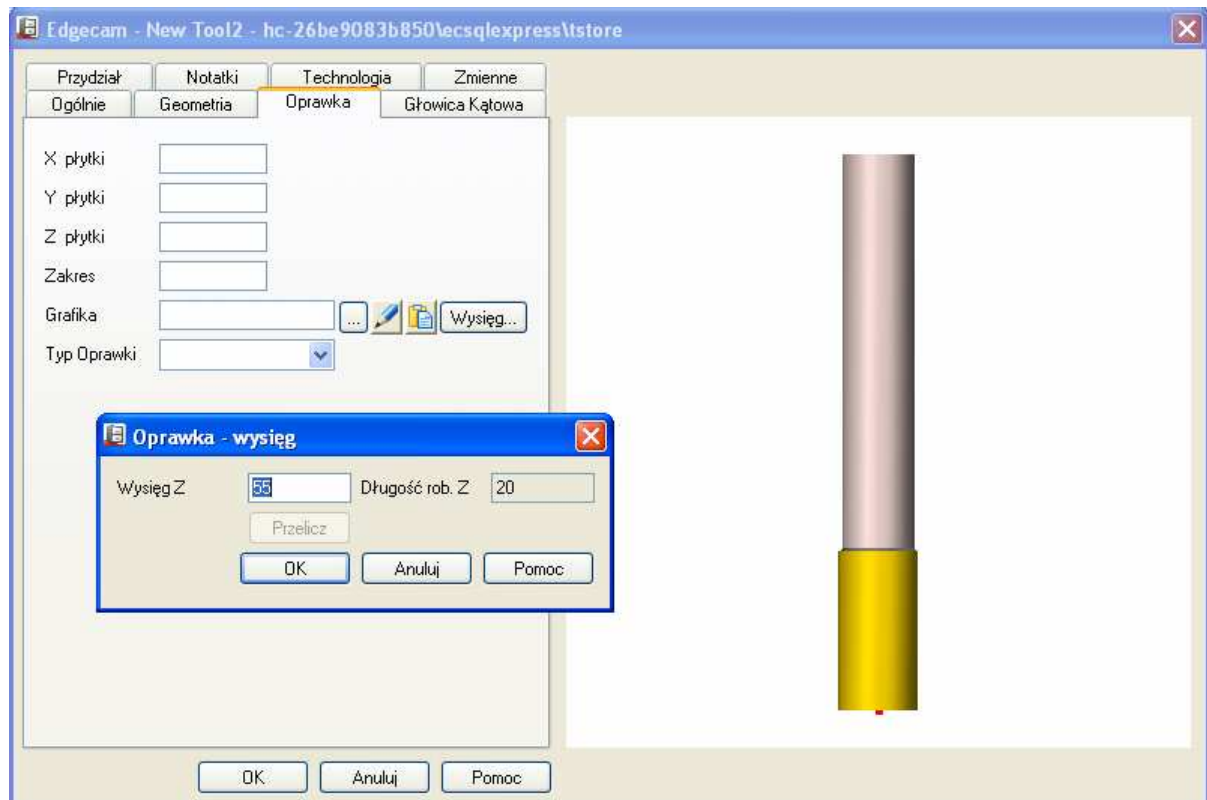
Pozycja Grafika:

- - opcja służąca do otwierania okna z dostępnymi oprawkami narzędzi. W wyświetlonym oknie należy wybrać dowolną oprawkę i zatwierdzić klawiszem **Otwórz** (rys.7).

Rys.7

- - opcja służąca do rysowania opravek narzędzia w formie 2D (opcja stosowana gdy chcemy wprowadzić własną oprawkę),
- - opcja służąca do wstawiania gotowych opravek w postaci modeli 3D, (opcja stosowana gdy chcemy wprowadzić własną oprawkę
- – pozycja służąca do ustawienia wysunięcia narzędzia z oprawki (rys.8).

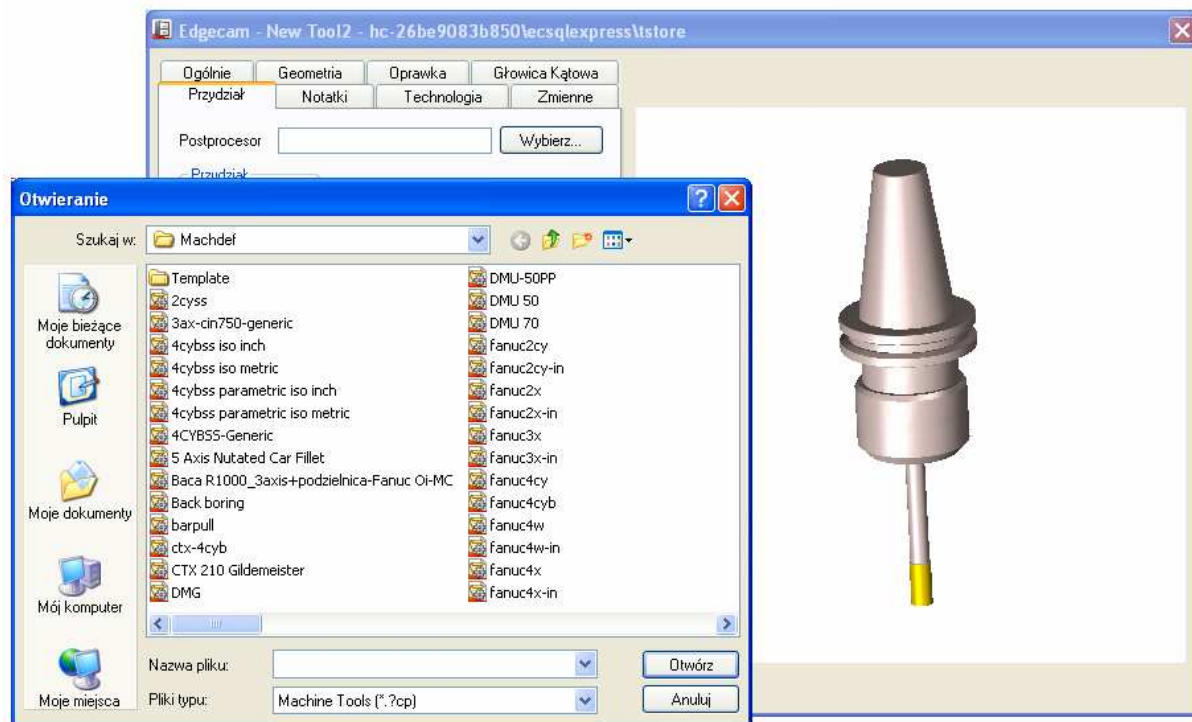
Rys.8

Pozycje okna **Oprawka – wysięg** oznaczają:

- *Wysięg Z* – pozycja określa wysunięcie narzędzia z oprawki, liczona od czoła oprawki do czoła części roboczej (rys.8),
- *Długość robocza Z* – długość robocza narzędzia zadeklarowana na zakładce *Geometria*,
- *Przelicz* – opcja aktywna gdy wypełniona jest pozycja *Z płytki*, i określa wysięg narzędzia z oprawki liczona od czoła wrzeciona (na podstawie wartości z pozycji *Z płytki* – jest to wartość pogładowa),

Po określeniu pozycji w oknie **Oprawka – wysięg**, należy zamknąć to okno klawiszem OK.

Zakładka **Przydział** (rys.9) – przeznaczona jest do przypisywania narzędzi do postprocesorów w bazie programu. Dzięki temu czas wyszukiwania narzędzia w bazie z użyciem filtra (*Narzędzia* na pierwszej zakładce magazynu narzędzi) jest krótszy.

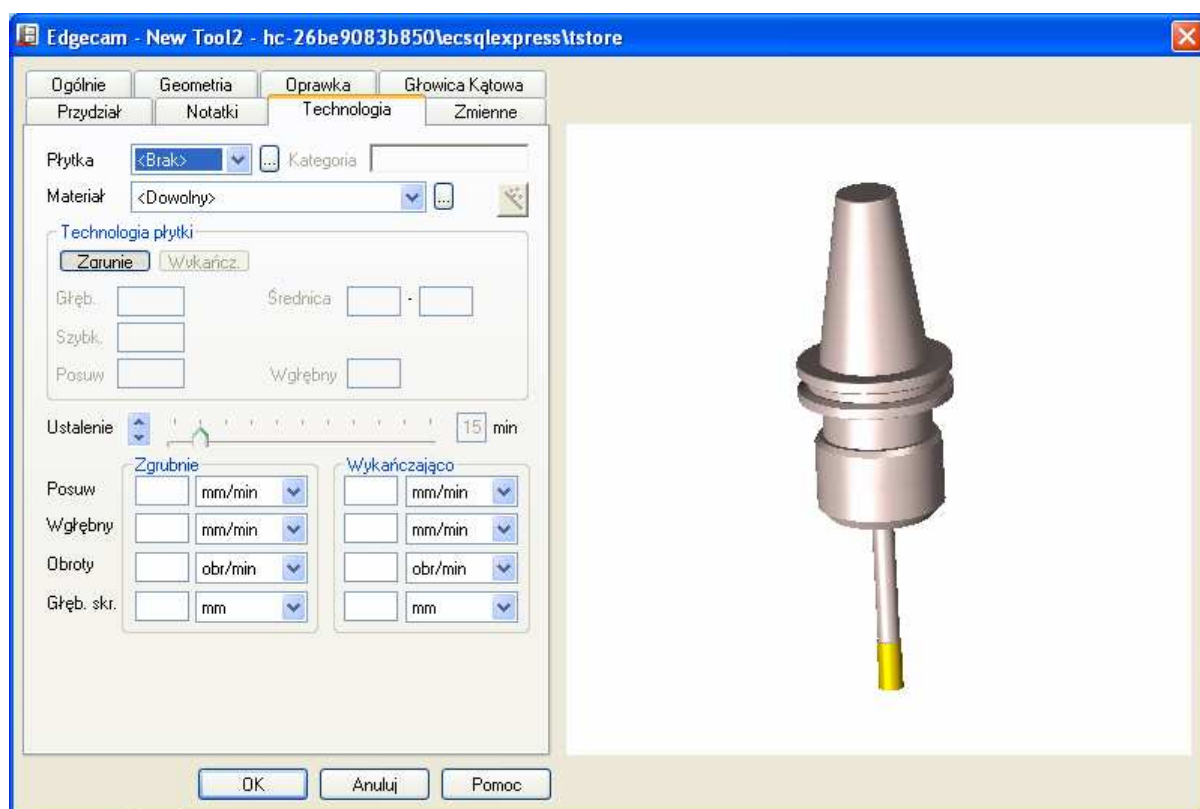

Rys.9

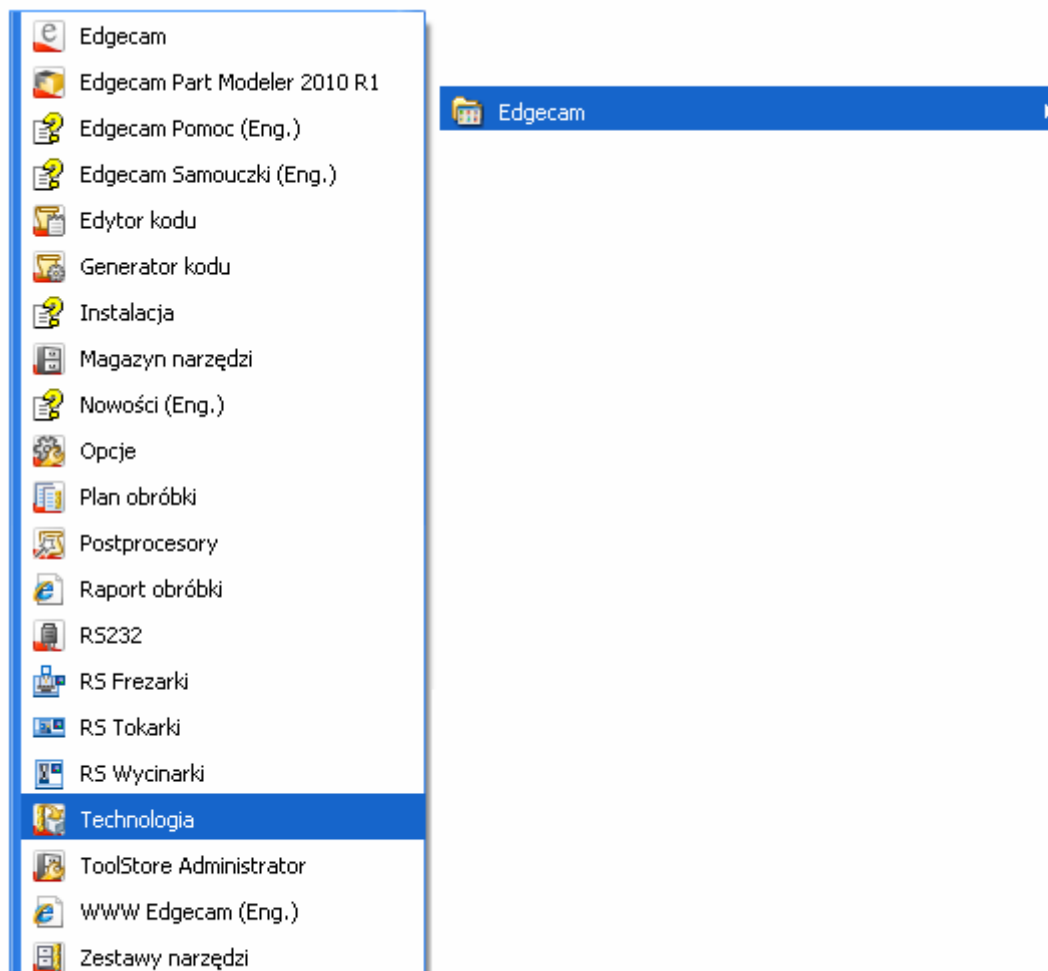
Zakładka **Zmienne** – przeznaczona jest do definiowania dodatkowych zmiennych opisujących narzędzie,

Zakładka **Technologia** – przeznaczona jest to wyznaczania parametrów obróbki narzędzia. Na karcie *Technologia* możesz wybrać dla narzędzia materiał, z którego zbudowana jest część skrawająca (*Płytką*), oraz rodzaj materiału obrabianego (*Materiał*) — wówczas program „podpowie” wartości technologiczne obróbki.

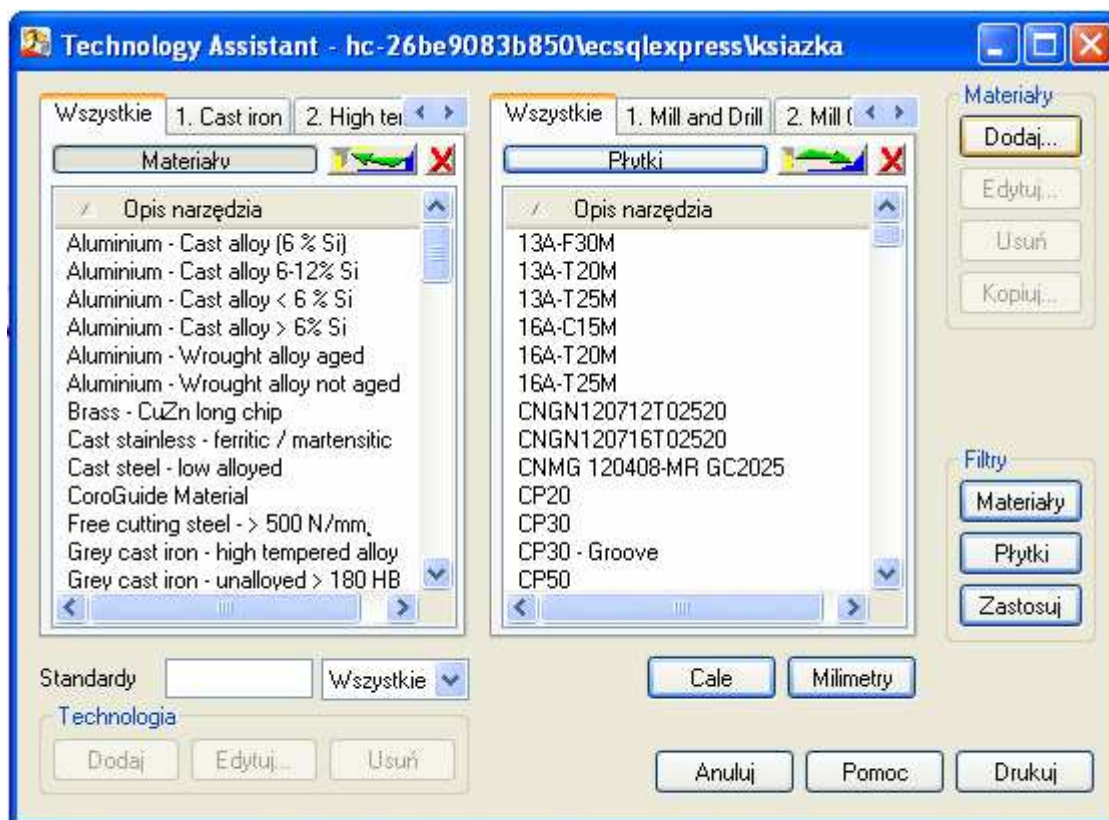

Rys.10

Moduł Technologii, z którego korzystasz na karcie *Technologia Magazynu*, to zintegrowana z nim baza danych zawierająca w sobie bibliotekę materiałów poddawanych obróbce oraz bibliotekę materiałów, z których zbudowane są ostrza. Bazę danych *Technologii* można uruchomić z grupy programów EdgeCAM (Rys.11).

Rys.11

Rys.12

Materiały podzielone są standardowo na grupy i podgrupy (np. stale węglowe, stopowe, narzędziowe, ulepszone cieplnie, metale nieżelazne itp.). Do określonego materiału przypisana jest:

Twardość w określonych granicach — według Vickersa, Brinnela, Rockwella, Shore'a.

Standard oznaczenia — m.in. według DIN, BS, SS, UNI, AFNOR, BS.

Oznaczenia **Płytek** przypisane do ich obróbki — m.in. firm Sandvik, Iscar, Kennametal, Guhring.

Technologia, czyli zalecane parametry obróbki — szybkość skrawania, wartości posuwów.

Baza zawiera również **Płytki** m.in. wymienionych wcześniej producentów. Przypisane są one do określonego typu obróbki, np. frezowania, wiercenia i gwintowania, toczenia zwykłego, toczenia rowków, nacinania gwintów itp. Po wybraniu danego materiału do obróbki wyświetlają się zalecane szybkości skrawania i wartości posuwów. W okienku dialogowym można zaznaczyć określony gatunek materiału obrabianego, a po naciśnięciu strzałki w polu **Płytki** system wyświetli nam gatunki płytek, które przeznaczone są do jego obróbki i, odwrotnie, po zaznaczeniu określonego typu płytki system wyświetli gatunki materiałów, jakie można za jej pomocą obrabiać (Rys.12).

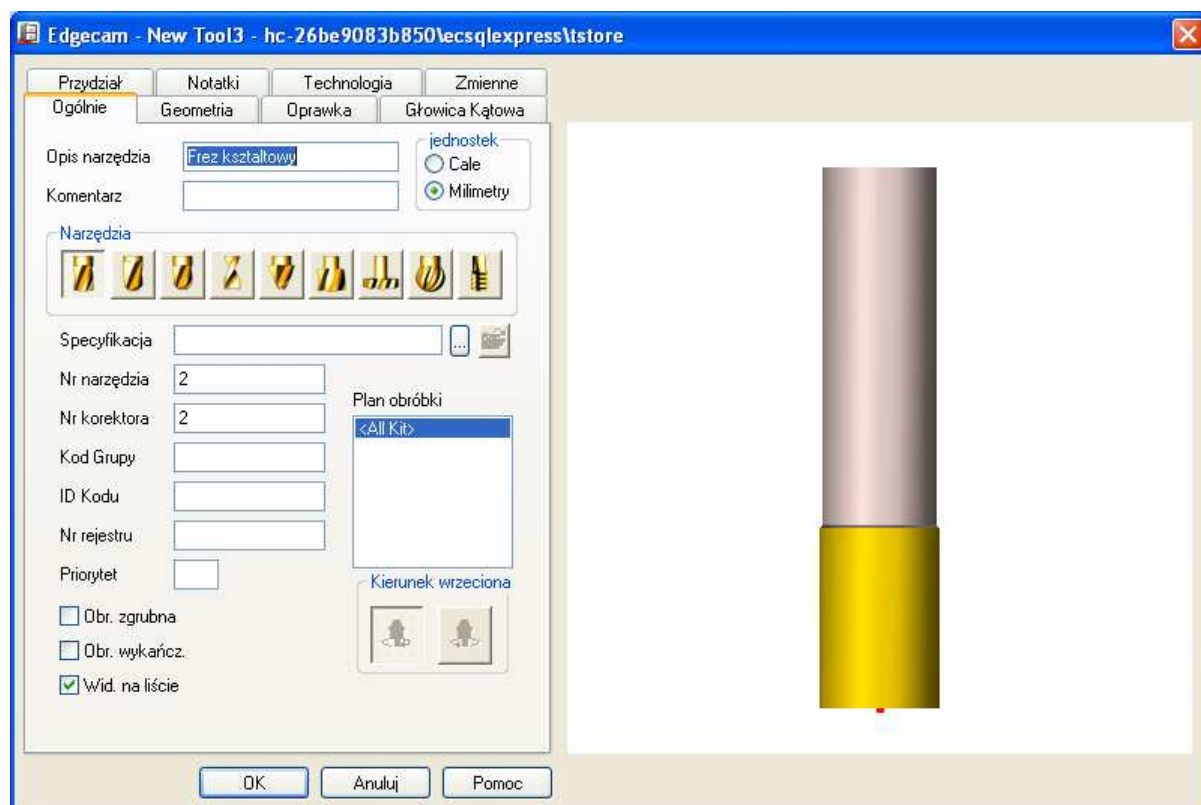
Zakładka **Notatki** – przeznaczona jest do sporządzania dodatkowych notatek na temat narzędzia.

Podstawowe parametry definiujące narzędzie, określa się głównie na trzech zakładkach, *Ogólnie*, *Geometria* i *Oprawka*. Wypełnianie pozostałych oprawek nie jest konieczne.

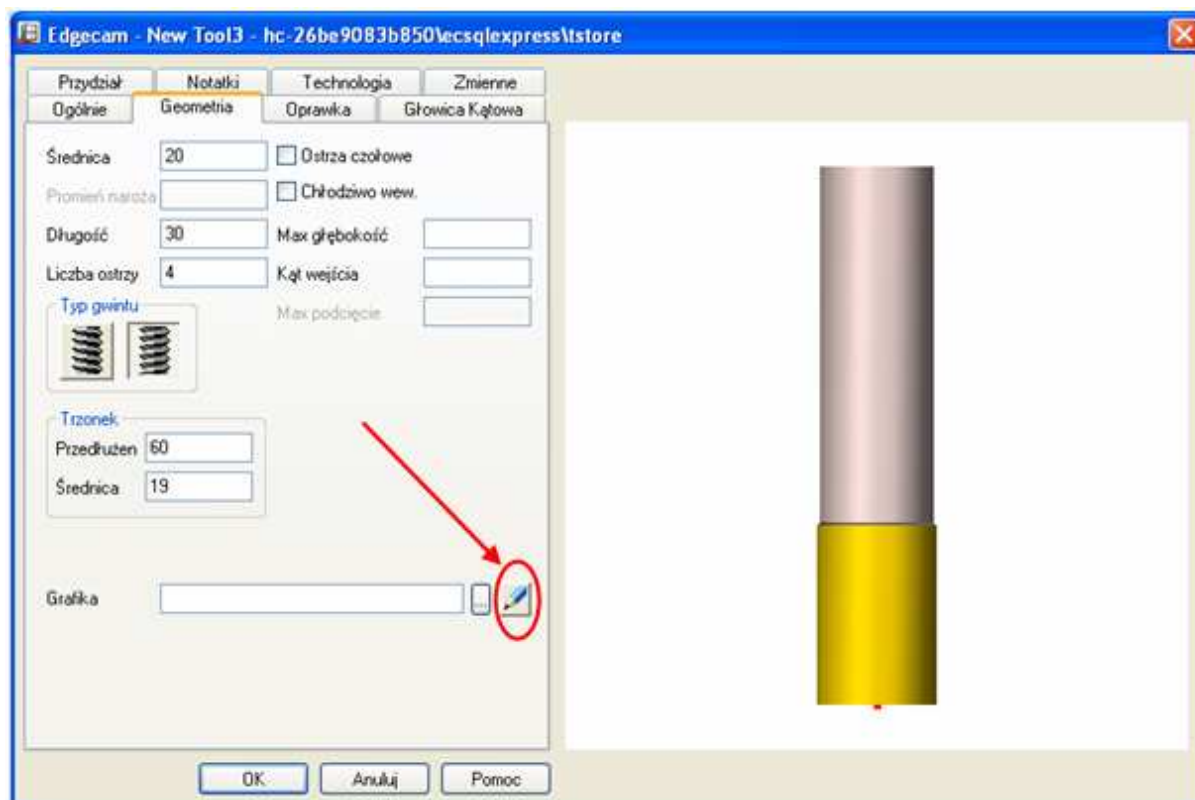
Narzędzia specjalne

Oprócz standardowych narzędzi definiowanych w EdgeCAM, program daje także możliwość tworzenia narzędzi specjalnych o dowolnym kształcie, pod warunkiem że jest to narzędzie obrotowe. Jest to warunek **konieczny**.

W celu stworzenia takiego narzędzia, należy otworzyć **Magazyn narzędzi**, wybrać pozycję **Dodaj**, i wypełnić zakładki *Ogólnie* i *Geometria* jak na rys.49. Na zakładce *Oprawka* można wybrać dowolny model oprawki.

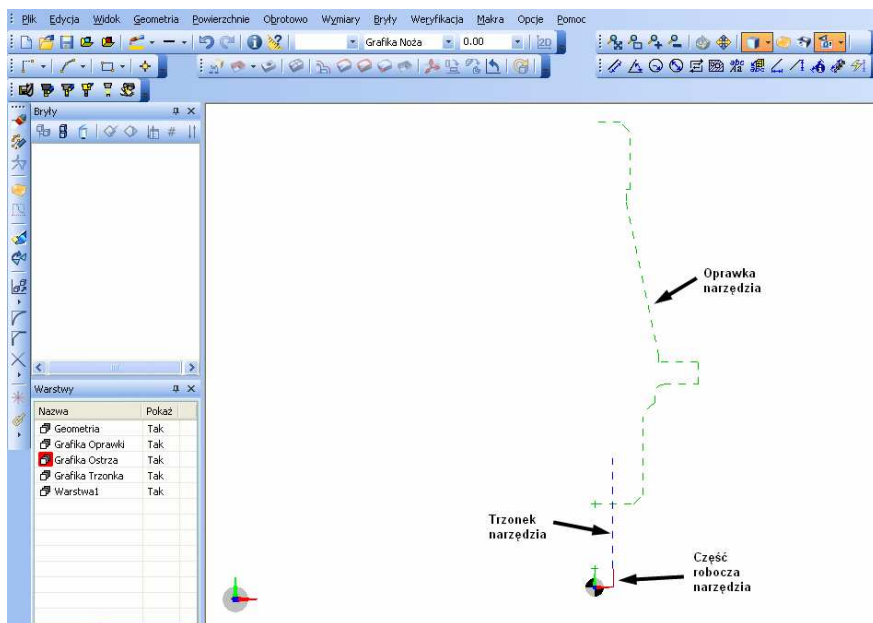
Rys.13

Rys.14

UWAGA: Wypełnienie parametrów na zakładkach *Ogólnie* i *Geometria* jest konieczne, ponieważ bez nazwy i podstawowych wymiarów, program nie zapisze narzędzia.

Gdy narzędzie jest już wstępnie przygotowane, należy na zakładce **Geometria**, użyć opcji **Edycja Grafiki** (rys.). Wówczas otworzy się nowy plik EdgeCAM, z geometrią 2D zdefiniowanego narzędzia, tak jak na rys.15.

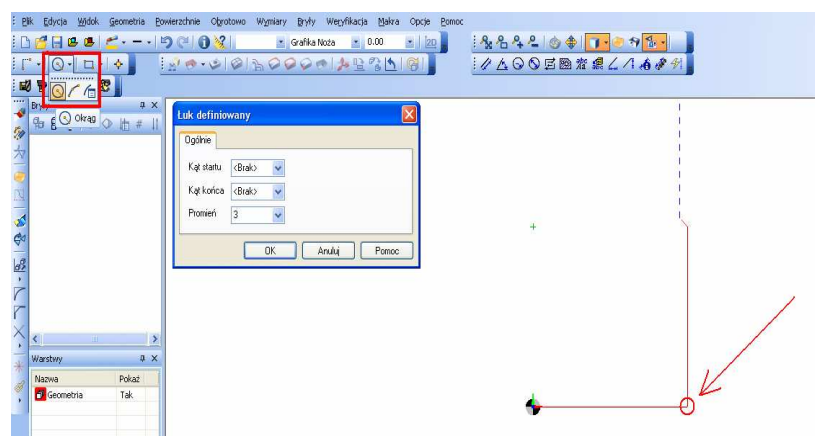

Rys.15

Następnie należy powiększyć widok części roboczej i ustawić ją na środku monitora aby łatwiejsze było wprowadzanie zmian w geometrii.

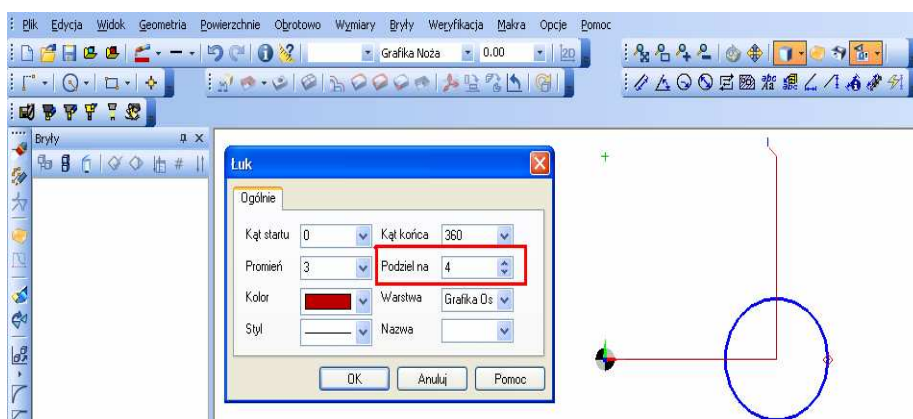
Wprowadzenie zmiany w narzędziu będzie polegało na dorysowaniu promienia w narożu, tak aby była możliwa obróbka promienia detalu w jednym przejściu narzędzia (odwzorowanie kształtu promienia detalu od kształtu narzędzia).

Aby uzyskać taki efekt, należy wywołać polecenie **Okrąg**, wypełnić pozycje jak na rys.51, zatwierdzić wybór, wskazać naroże profilu określającego część roboczą narzędzia (można sobie pomóc klawiszem **TAB**) i zatwierdzić wybór klawiszem **Enter**. Zostanie stworzony okrąg, którego jedna z ćwiartek będzie tworzyć krawędź narzędzia.

Rys.16

Następnie należy podzielić okrąg na cztery części, tak aby uzyskać łuk o promieniu 3 mm i kącie rozwarcia 90°. W tym celu należy dwukrotnie kliknąć lewym klawiszem myszki na okrąg i w wyświetlonym oknie w pozycji **Podziel na**, wpisać 4 i zatwierdzić wybór klawiszem **OK** (rys.52).

Rys.17

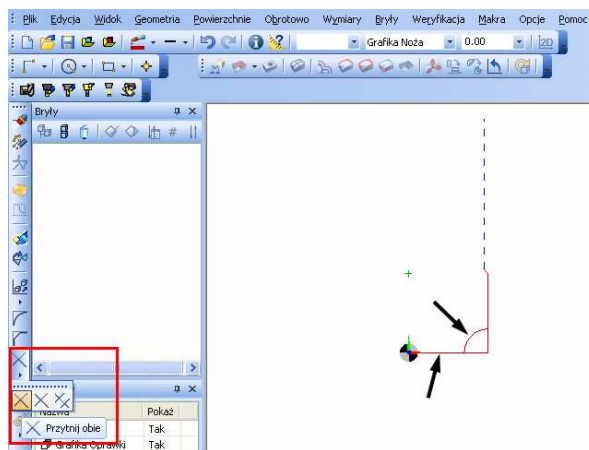
W ten sposób okrąg o promieniu 3 mm, podzielony został na 4, równe łuki. W kolejnym etapie należy usunąć trzy łuki i zostawić tylko ten w II ćwiartce (rys.53).

Rys.18

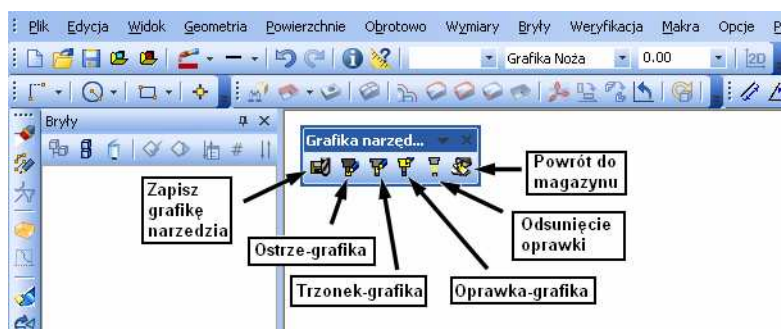
Ponieważ niemożliwe jest stworzenie narzędzia wskazując wszystkie krzywe z rys.53, należy przyciąć odcinki określające promień narzędzia i wysokość części roboczej. W tym celu należy wywołać funkcję **Przytnij obie**, wskazać kolejno odcinek i łuk jak na rys.54 (zasada jest taka, że zostaje odcinek który zostanie wskazany i wskazywać należy elementy w pobliżu ich punktu przecięcia) i zatwierdzić wybór. Tak samo należy postąpić z odcinkiem pionowym.

Rys.19

W efekcie uzyskana zostanie geometria o żądanym zarysie, z której trzeba wydzielić część roboczą, część chwytową i oprawkę. Posłużą do tego opcje znajdujące się na pasku **Grafika narzędzia** (rys.55).

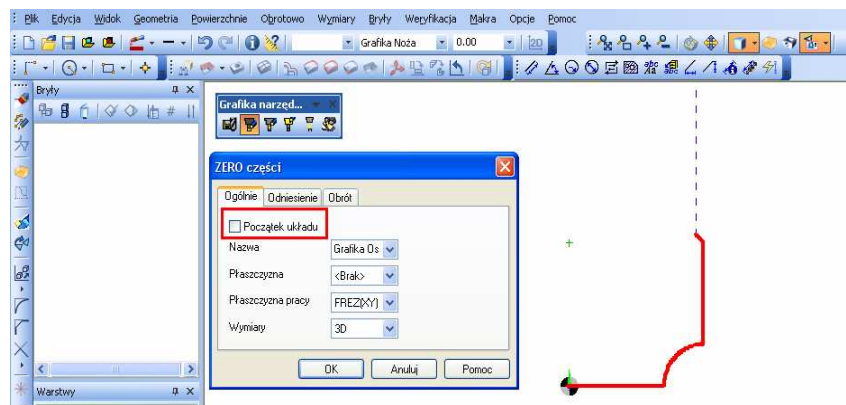

Rys.20

Pierwszym etapem będzie określenie ZERA narzędzia i części roboczej. W tym celu należy kliknąć lewym klawiszem myszki na ikonę **Ostrze-grafika**, w wyświetlonym oknie odznaczyć opcję **Początek układu** (opcję tą należy odznaczyć, ponieważ nie zmieniamy punktu ZERA narzędzia. Znaczenie pozostałych pozycji jest identyczne jak w oknie do tworzenia nowego ZERA) i po zatwierdzeniu klawiszem OK., wskazać część roboczą narzędzia jak na rys.56. i ponownie zatwierdzić wybór prawym klawiszem myszy.

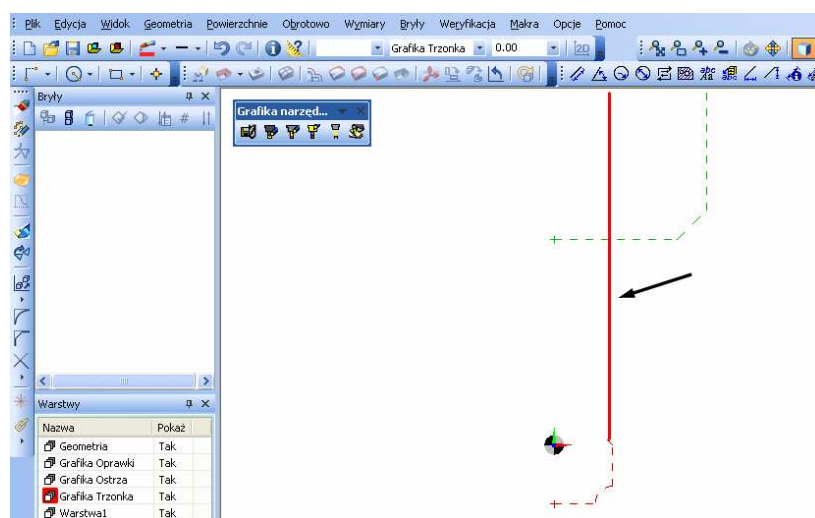
UWAGA: W lewym dolnym rogu monitora, na Pasku stanu, wyświetla się komunikat który profil należy wskazać.

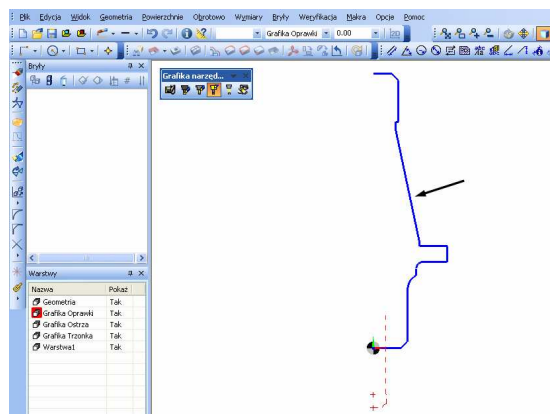
Rys.21

Następnie należy kliknąć na ikonę **Trzonek-grafika**, wskazać profil który jest trzonkiem narzędzia i zatwierdzić wybór prawym klawiszem myszy (rys.57).

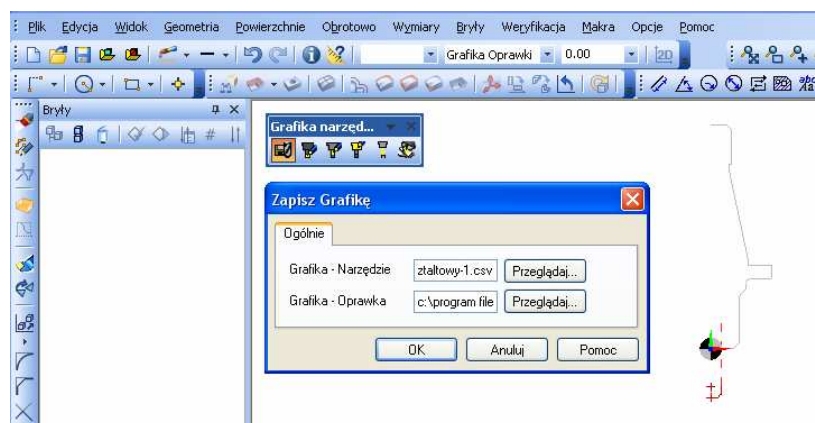
Rys.22

Kolejnym etapem będzie zdefiniowanie geometrii oprawki narzędzia (jeżeli oprawka nie była wybrana wcześniej lub chcemy żeby była pominięta, etap ten można pominąć i przejść do następnego). W tym celu należy kliknąć na ikonę **Oprawka grafika**, wskazać zarys oprawki jak na rys.58 i zatwierdzić wybór.

Rys.23

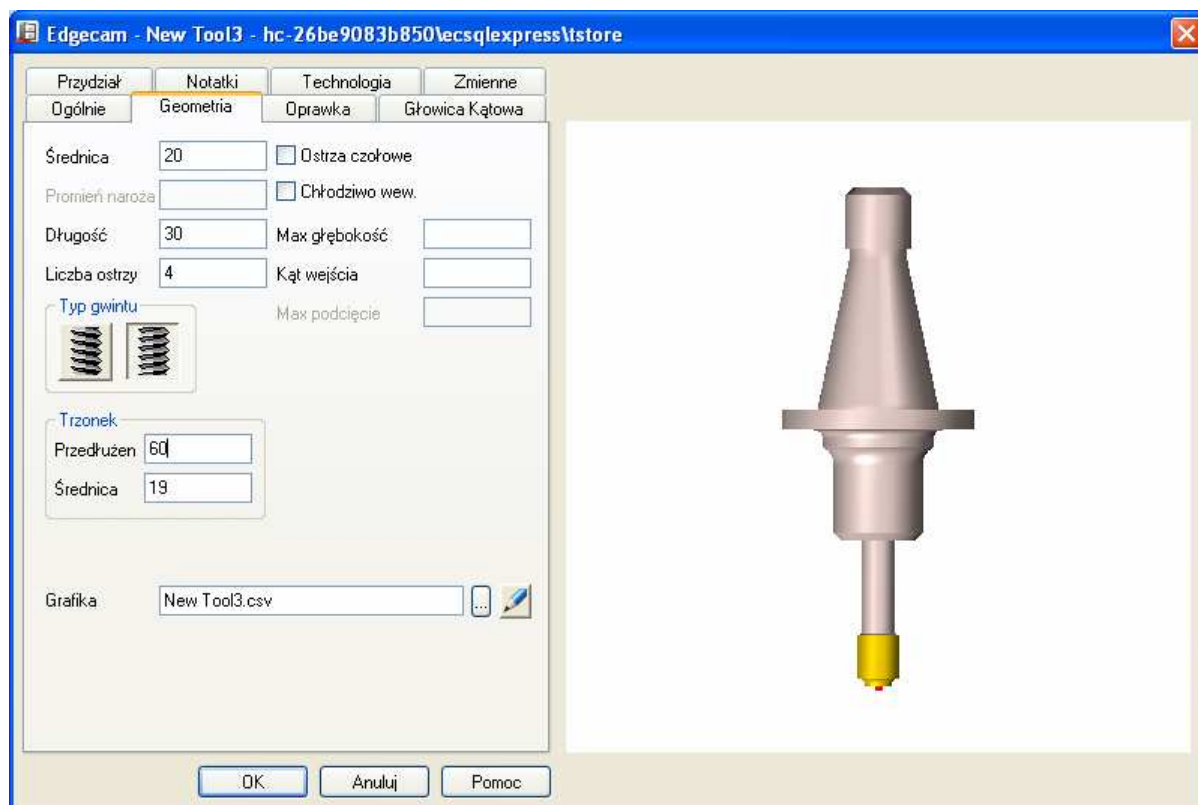
Po przygotowaniu profilu należy zapisać stworzone narzędzie w bazie programu. W tym celu należy wybrać ikonę **Zapisz grafikę narzędzia** i zatwierdzić jego nazwę klawiszem **OK.**, w wyświetlonym oknie (rys.59).

Rys.24

UWAGA: Warto sprawdzić lokalizację zapisywanego pliku, klikając klawisz *Przeglądaj*, ponieważ w przypadku przeniesienia magazynu narzędzi na inny komputer, wymagane jest także przeniesienie pliku stworzonego narzędzia, w którym zapisana jest jego geometria. (rozszerzenie .csv).

Ostatnim etapem tworzenia narzędzi specjalnych, jest powrót do **Magazynu narzędzi**, poprzez kliknięcie ikony **Powrót do magazynu**. W efekcie, nowo stworzone narzędzie wyświetlone będzie w oknie magazynu jak na rys.60.

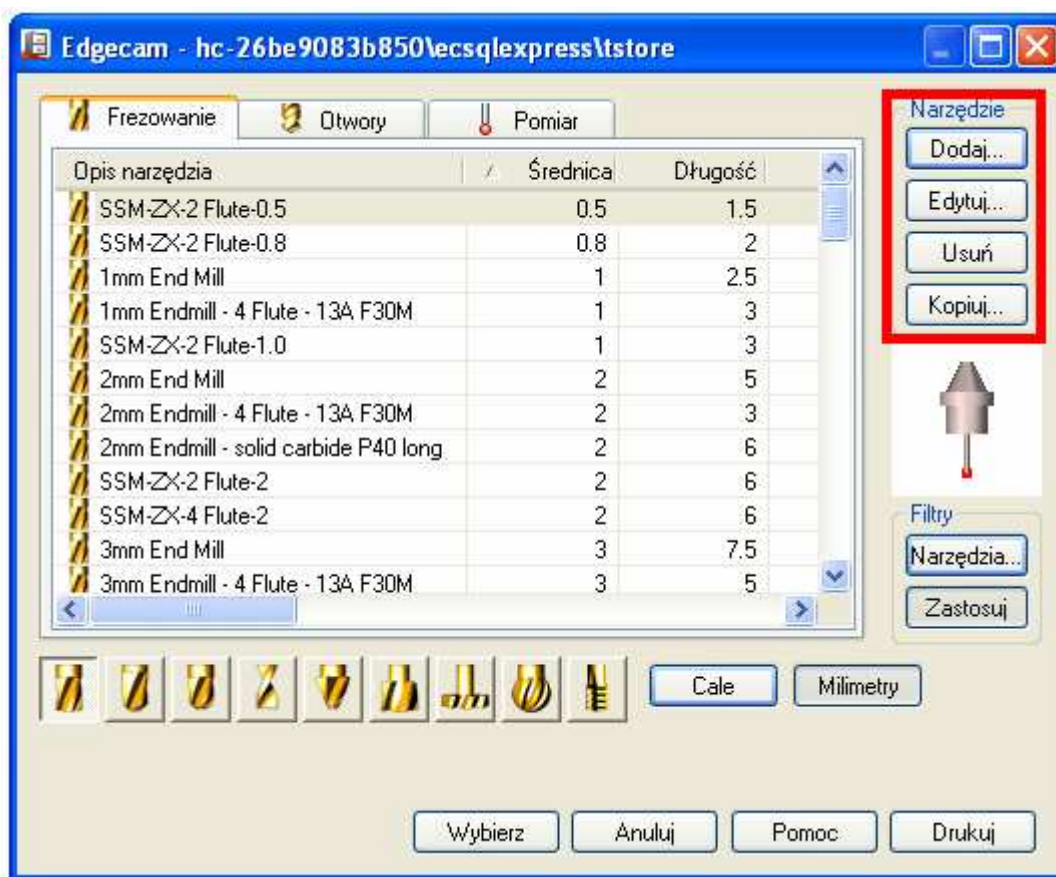

Rys.25

Po kliknięciu klawiszem **OK.**, w oknie magazynu, narzędzie zostanie wybrane do sekwencji obróbki.

2.2.1.3 Edycja narzędzia

Oprócz możliwości tworzenia nowego narzędzia, program umożliwia także edycję już istniejącego narzędzia. Odbywa się to poprzez wskazanie narzędzia na liście magazynu i kliknięciu ikony **Edytuj** (rys.61).

Rys.26

W otworzonym oknie można wprowadzić zmiany, po czym należy wynik zmian zatwierdzić klawiszem **OK**.

2.2.1.4 Usuwanie narzędzi

Usuwanie dowolnego narzędzia polega na zaznaczeniu narzędzia na liście w **Magazynie narzędzi**, i wybraniu pozycji **Usuń** (rys.61). Wyświetlony zostanie okno, które należy zamknąć klawiszem **OK**, aby narzędzie zostało usunięte.

2.2.1.5 Kopiowanie narzędzi

Często zdarza się tak, że używa się dwóch różnych narzędzi o tej samej średnicy, do obróbki zgrubnej i wykańczającej. Zamiast tworzyć od początku nowe narzędzie, można skopiować już istniejące i wywołanym oknie zmienić jedynie nazwę. Realizuje się to poprzez zaznaczenie narzędzia na liście w magazynie i wybraniu klawisza **Kopiuj** (rys.61).

